

10,2 kg. The percentage constitutes 4,1%. The crude fat content amounts 1,2-1,3%. Sharole & its crosses are characterized by low crude fat content rate. The comparative analysis was fulfilled by the carcass examination.

Key words: young bulls, beef, genotype, meat yield, economical efficiency.

УДК 637.62:636.32/38

НАСТРИГ ТА ФІЗИКО-ТЕХНІЧНІ ПОКАЗНИКИ ВОВНИ У МАТОК ХАРКІВСЬКОГО ВНУТРІШНЬОПОРОДНОГО ТИПУ ПОРОДИ ПРЕКОС ІЗ РІЗНИМ ВИХОДОМ МИТОГО ВОЛОКНА

Рецензенти: канд. с.-г. наук Міненко В.П.; канд. с.-г. наук Ткачова І.В.

Н.В. Бойко*

Інститут тваринництва УААН

У статті викладено експериментальні результати досліджень вовнової продуктивності і основних фізико-технічних показників вовни маток харківського внутрішньопородного типу овець породи прекос. Установлено, що цілеспрямована селекційно-племінна робота за показником виходу митої вовни може сприяти його покращенню, оскільки він має великі межі варіювання та пов'язаний із основними показниками якості вовни. Для цього слід використовувати величини кореляційних зв'язків між цими ознаками. Маткам із високим виходом митої вовни притаманна децю менша величина кореляційної залежності між настригом немитої і митої вовни та виходом чистого волокна, яка характеризується більшою віковою повторюваністю.

Ключові слова: вівці, вовна, вихід митої вовни, фізико-технічні показники, настриг, матки, коефіцієнт кореляції.

У числі основних показників, які визначають загальний рівень вовнової продуктивності овець і забезпечують поліпшення основних ознак її якості є вихід митої вовни [2].

При узагальненні даних літератури з питання ефективності відбору овець за показником настригу і виходу митої вовни не виявлено одностайної думки щодо визначення впливу цих показників на інші показники вовнової продуктивності та якості вовни. Слід зазначити, що в деяких дослідженнях селекція на збільшення виходу митої вовни супроводжувалася підвищенням, а в деяких - зменшенням основних показників вовнової продуктивності [1, 3-4]. Це питання до теперішнього часу є ще й досі невирішеним. Стосовно породи прекос дослідження у цьому напрямі практично відсутні.

У зв'язку з цим метою досліджень передбачалося вивчення параметрів виходу митої вовни в стаді вівцематок харківського внутрішньопородного типу породи прекос у суміжні роки досліджень та визначення його взаємозв'язку з основними показниками вовнової продуктивності.

Матеріали та методи досліджень. Упродовж 2005-2006 року в ДП ДГ „Гонтарівка” ІТ УААН Вовчанського району Харківської області проведено наукогосподарський дослід із комплексної оцінки вовнової продуктивності маток харківського внутрішньопородного типу овець породи прекос, які були розподілені на три групи (перша і друга по 17 голів; третя – 22 голови) за виходом

* Науковий керівник – канд. сільськогосподарських наук І.А. Помітун

митої вовни (низький; середній; високий), та визначення в лабораторних умовах виходу митої вовни й основних показників її якості.

Об'єктом досліджень була вовна, зразки якої відбирали у період стриження овець навесні ($n=56$).

При розрахунку кореляційних зв'язків між основними селекційними ознаками використовували парні коефіцієнти кореляції. Біометричне опрацювання матеріалів досліджень здійснювали методом варіаційної статистики на персональному комп'ютері з використанням пакету прикладних програм (Mr. Excel, 2003 р.) за методикою Плохінського М.А. (1970 р.).

Результати досліджень. Проведене індивідуальне стриження показало, що стадо вівцематок характеризувалося значною неоднорідністю за фізико-технічними показниками якості вовни в межах піддослідних груп. Але слід звернути увагу також на зменшення більшості з них упродовж суміжних років досліджень.

Вірогідність повторюваності рівня вовнової продуктивності та якості вовни, яких досягли матки у 2005 році, в наступний 2006 рік визначалася, в першу чергу, збереженням відносно однакових умов годівлі, догляду та утримання. Матки, незалежно від груп відбору за величиною виходу митої вовни, зберігали деяку сталість за природною та істинною довжиною вовни, вимитою й забрудненою зонами штапелю та кількістю жиропоту. Зі збільшенням віку тварин деякі фізико-технічні показники вовни погіршувалися, але в маток із високим виходом митої вовни це проявлялось у більшій мірі, ніж у ровесниць із середнім та низьким виходом. За настригом митої вовни, природною й істинною її довжиною вірогідність різниці між суміжними роками досліджень у них знаходилася на рівні відповідно $P>0,999$; $P>0,99$ і $P>0,99$. Значним віковим змінам також підпадала величина показника виходу митої вовни ($P>0,999$). Разом з тим, вікова мінливість у відсотковому значенні за природною довжиною вовни в маток становила від 2,0 % до 15,8 %; за істинною довжиною вовни – від 2,6 % до 15,1 %; за зоною забрудненості штапелю – від 2,18 % до 4,75 %; за величиною вимитої зони штапелю – від 0,31 % до 3,55 % та за кількістю жиропоту – від 1,4 % до 2,3 %. За настригами митої й немитої вовни, кількістю завитків та виходом митої вовни мінливість цих показників виявилася ширшою й знаходилася в межах відповідно від 14,6 % до 16,9 %; від 16,9 % до 27,6 %; від 5,1 % до 12,7 % та від 6,9 до 23,0 % при вірогідній різниці в маток із середнім і високим виходом у суміжні роки за показником настригу немитої вовни ($P>0,95$).

Дисперсійний аналіз отриманих даних показав, що вікова повторюваність фізико-технічних показників якості вовни, яку розраховували за коефіцієнтом парних кореляцій, мала неоднакову спрямованість, і в деяких випадках була від'ємною. Розраховані величини коефіцієнтів повторюваності природної та істинної довжини вовни у маток, незалежно від групи відбору, були порівняно вищими і позитивними та варіювали по групах відповідно від $r = +0,167$ до $r = +0,263$ та від $r = +0,156$ до $r = +0,228$. Це свідчить про те, що в подальшому за величиною цих показників можна з більшою точністю передбачати прогнозовану довжину вовни в маток при збереженні однакових умов годівлі, догляду та утримання впродовж суміжних років. Коефіцієнти повторюваності настригу немитої вовни і величини зони забрудненості штапелю мали більші розбіжності в розрізі порівнюваних варіантів відбору маток – від $r = -0,135$ до $r = +0,736$ та від $r = -0,051$ до $r = +0,594$. Такими ж були особливості коефіцієнтів повторюваності настригу митої вовни – від $r = -0,187$ до $r = +0,428$, кількості завитків – від $r = -0,243$ до $r = +0,590$, зони вимитості штапелю – від $r = -0,050$ до $r = +0,273$;

кількості жиропоту – від $r = -0,028$ до $r = +0,231$; і зовсім низьким виходу митої вовни (від $r = -0,040$ до $r = +0,180$).

Порівнюючи результати визначення фізико-технічних показників вовни слід зазначити, що вовна всіх груп за комплексом ознак відповідала вимогам мериносової, але найкращу її якість мали тварини, відібрані за високим виходом митої вовни (табл. 1).

1. Настриг та фізико-технічні показники вовни у маток із різним виходом митої вовни ($M \pm m$)

Показник	Групи за виходом митої вовни, %			
	низький ($<48,0$)	середній ($48,1-65,5$)	високий ($>65,6$)	у середньому по стаду
2005 рік стриження *				
Настриг вовни, кг:				
немитої	$3,01 \pm 0,17$	$3,19 \pm 0,16$	$3,42 \pm 0,15$	$3,22 \pm 0,09$
митої	$1,36 \pm 0,08$	$1,76 \pm 0,09^{***}$	$2,45 \pm 0,12^{***}$	$1,56 \pm 0,07$
Довжина вовни, см:				
природна	$8,67 \pm 0,40$	$9,26 \pm 0,54$	$10,14 \pm 0,34^{**}$	$9,25 \pm 0,24$
істинна	$10,37 \pm 0,52$	$10,91 \pm 0,61$	$11,86 \pm 0,37^*$	$11,12 \pm 0,29$
Зона забрудненості штапелю, %	$44,13 \pm 3,15$	$43,02 \pm 3,24$	$42,50 \pm 2,76^{**}$	$43,57 \pm 1,72$
Зона вимитості штапелю, %	$11,65 \pm 2,62$	$10,27 \pm 2,37$	$8,27 \pm 2,31^{**}$	$9,90 \pm 1,39$
Кількість завитків на 1 см, шт	$4,15 \pm 0,30$	$4,44 \pm 0,30$	$4,73 \pm 0,18$	$4,46 \pm 0,15$
Кількість жиропоту, балів	$3,91 \pm 0,29$	$4,18 \pm 0,26$	$4,36 \pm 0,15$	$4,17 \pm 0,13$
Вихід митої вовни, %	$45,46 \pm 0,41$	$55,62 \pm 1,21$	$72,24 \pm 1,05$	$59,07 \pm 1,62$
2006 рік стриження				
Настриг вовни, кг:				
немитої	$3,45 \pm 0,17$	$3,73 \pm 0,15$	$3,96 \pm 0,16^*$	$3,73 \pm 0,10$
митої	$1,59 \pm 0,11$	$1,76 \pm 0,10$	$1,92 \pm 0,09^*$	$1,77 \pm 0,06$
Довжина вовни, см				
природна	$8,50 \pm 0,47$	$8,59 \pm 0,45$	$8,76 \pm 0,35$	$8,63 \pm 0,24$
істинна	$10,11 \pm 0,46$	$10,18 \pm 0,54$	$10,30 \pm 0,33$	$10,20 \pm 0,25$
Зона забрудненості штапелю, %	$47,86 \pm 3,25$	$45,20 \pm 3,21$	$37,75 \pm 2,96^*$	$43,08 \pm 1,87$
Зона вимитості штапелю, %	$11,34 \pm 4,05$	$6,72 \pm 2,82$	$5,79 \pm 3,25$	$9,16 \pm 2,15$
Кількість завитків на 1 см, шт	$3,47 \pm 0,23$	$4,12 \pm 0,19$	$4,50 \pm 0,25^{**}$	$3,88 \pm 0,15$
Кількість жиропоту, балів	$4,00 \pm 0,23$	$4,24 \pm 0,20$	$4,45 \pm 0,16$	$4,25 \pm 0,11$
Вихід митої вовни, %	$46,15 \pm 1,75$	$46,96 \pm 2,30$	$49,23 \pm 1,87$	$47,61 \pm 1,14$

Примітка. * - $P > 0,95$; ** - $P > 0,99$; *** - $P > 0,999$.

Найсуттєвішою була різниця між тваринами з високим і низьким виходом митої вовни у 2005 році. Особливо значна була ця різниця між підбором пар за високим і низьким виходом митої вовни. Так, за показниками індивідуального зважування немитої вовни матки з високим виходом переважали ровесниць із низьким виходом на 0,41 кг або на 13,6 %, а ровесниць із середнім виходом – на 0,23 кг або на 7,2 %. У свою чергу матки з середнім виходом митої вовни переважали тварин із низьким виходом на 0,18 кг або на 6,0 %.

За настригом митої вовни піддослідні групи маток розподілялися у тій самій послідовності. Але слід зазначити, що відмінність за цим показником між групами була суттєвішою. Матки з високим виходом митої вовни переважали ровесниць із низьким виходом на 1,09 кг або на 80,2 % та маток із середнім виходом на 0,69 кг або на 39,2 %. Аналогічна картина спостерігалася і у відношенні маток із середнім виходом митого волокна. Достатньо сказати, що за величиною цього показника вони не поступалися маткам з високим виходом, який був у них більший на 0,40 кг або на 29,4 % ніж у ровесниць із низьким виходом митої вовни.

При статистичному опрацюванні результатів різниця між групами в обох випадках виявилася високо вірогідною ($P > 0,999$).

Природна довжина вовни на момент стриження маток відповідала вимогам стандарту овець породи прекос. Відмінність за природною довжиною, яка безпосередньо впливала на величину настригів вовни між матками різних груп, становила 1,47 і 0,88 см або 17,0 і 9,5 % при вірогідній різниці між групами з високим та низьким виходом митої вовни ($P > 0,99$). У подальшому при вимірюванні істинної довжини вовни ця різниця на користь маток з високим виходом митої вовни становила – 1,49 і 0,95 см або 14,4 і 8,7 %, але рівень вірогідної різниці між тваринами крайніх варіантів зменшився і становив ($P > 0,95$). Не дивлячись на деяке відставання, матки із середнім виходом митої вовни також переважали тварин з низьким виходом за природною й істиною довжиною відповідно на 0,59 см і на 0,54 см або на 6,8 % і на 5,2 %.

Поряд із фізичними показниками, які є визначними при оцінці вовни, значну увагу приділяли визначенню її технологічних ознак. У лабораторному дослідженні зразків вовни спостерігали протилежну залежність між величиною зон забрудненості й вимитості штапелю з виходом митої вовни. Зокрема, матки з високим виходом митої вовни за величиною цих показників поступалися ровесницям із середнім та низьким виходом відповідно на 1,63 % і на 0,52 % та на 3,38 % і на 2,00 %. Різниця між групами маток, відібраними за низьким і високим виходом митої вовни за зоною забрудненості, була вірогідною ($P > 0,99$).

Середня кількість завитків на 1 см довжини штапелю, відібраного в області боку, у маток коливалася в межах груп від 4,15 до 4,73 штук при рівномірному розподілі їх по всій висоті штапелю. Відбір овець із бажаними параметрами виходу митої вовни дав позитивний результат. Звертає на себе увагу той факт, що збільшення настригів митої вовни у групі маток із високим виходом обумовило одержання від них і підвищеного на 26,7 % і на 16,6 % її виходу порівняно з ровесницями інших груп. Матки з середнім виходом за цим показником займали проміжне положення і різниця на їх користь була меншою – 10,2 %. Максимальний відсоток виходу митої вовни у маток досягав меж 80,23 – 83,75 %.

У 2006 році перевага за основними показниками якості вовни продовжувала залишатися на боці маток, добраних за високим показником виходу митого волокна, але різниця між ровесницями піддослідних груп дещо згладилася.

Аналіз даних показує, що матки всіх піддослідних груп мали практично однаковий настриг немитої вовни й відмінності за цим показником між найкращим і найгіршим варіантом на 0,51 кг або на 14,8 % виявилися вірогідними ($P > 0,95$). При цьому матки з середнім виходом митої вовни дали загальний настриг вовни на 0,28 кг або на 8,1 % вищий від ровесниць із низьким виходом. За настригом немитої вовни тварини з середнім виходом наближалися до ровесниць із високим виходом, і тому різниця між ними виявилася менш істотною – 0,23 кг або 6,2 % на користь останніх.

Розбіжності за величиною настригів митої вовни між піддослідними тваринами цілком узгоджувалися з настригами немитої вовни. Але за настригом митої вовни, за рахунок неоднакового її виходу, різниця між групами була менш рельєфна. Так, у маток із високим виходом митої вовни спостерігалось збільшення настригів митого волокна на 0,33 кг або на 20,8 % порівняно з ровесницями з низьким виходом митої вовни при вірогідній різниці між групами ($P>0,95$). У маток із середнім показником виходу митої вовни перевищення становило 0,17 кг або 10,7 %, тоді як різниця між групами маток із середнім і високим виходом за цією ознакою становила 0,16 г або 9,1 %.

Для маток групи відбору за високим показником виходу митої вовни була характерна порівняно більша і природна довжина вовни. За цим показником вони переважали ровесниць із низьким виходом на 0,26 см або на 3,1 %, а також маток відбору з середнім виходом на 0,17 см або на 2,0 %. Маючи меншу природну довжину вовни, матки з середнім виходом митої вовни мали більшу її довжину порівняно з ровесницями з низьким виходом на 0,09 см або на 1,1 %. Показники істинної довжини знаходилися у повній відповідності до показників природної, однак різниця між групами тварин дещо зменшилася і становила відповідно 0,19 см і 0,12 см або 1,9 % і 1,2 % на користь маток із високим виходом митої вовни порівняно з ровесницями з низькою та середньою величинами цього показника. У результаті цього співвідношення істинної до природної довжини вовни у маток піддослідних груп було практично однаковим - 1,18-1,19.

Мінімальні величини забрудненої та вимитої зони штапелю в маток із високим виходом митої вовни свідчили про добру її якість. Величина забрудненої зони в маток цієї групи становила 37,75 %, у той час як у маток із середнім виходом вона була більшою на 7,45 % і у маток із низьким виходом – відповідно на 10,11 % ($P>0,95$). Така ж особливість спостерігалася і за величиною вимитої зони штапелю. За вимірюванням зони вимитості штапелю встановлено, що матки з високим виходом митої вовни поступалися ровесницям із низьким виходом на 5,55 %, аналогічна тенденція збереглася і порівняно з тваринами з середнім виходом – на 0,93 %.

Величина вовнової продуктивності залежала від кількості завитків на 1 см довжини штапелю. При підрахунку кількості завитків вовни встановлено, що у маток з високим виходом митої вовни у середньому на 1 см її довжини припадало на 0,38 і 1,03 завитка або на 9,3 % і на 29,7 % більше, ніж у ровесниць відповідно із середнім та низьким виходом; різниця в розрізі груп із високим і низьким виходом була вірогідна ($P>0,99$), а між середнім і низьким - близька до вірогідної. Якщо порівняти групи відбору за середнім і низьким виходом митої вовни, то різниця між ними становила 0,65 завитка на 1 см довжини штапелю або 18,7 %.

Як видно з даних табл. 1, відсоток митої вовни підвищувався у міру збільшення виходу митої вовни при відборі маток. За цим показником у маток із високим виходом митої вовни спостерігається перевищення над ровесницями з середнім і низьким виходом митої вовни відповідно на 2,27 % і 3,08 %, а у тварин із середнім виходом митої вовни – на 0,81 % порівняно з ровесницями з низьким виходом. У кращих представників групи маток із високим виходом митої вовни цей показник у 2006 році досягав від 64,72 % до 65,89 %.

Наприкінці варто підкреслити й те, що за всіма фізико-технічними показниками вовни матки з високим виходом митої вовни перевершували середні дані ровесниць по стаду дослідного господарства і в деяких випадках ця відмінність між групами виявилася вірогідною.

Опрацювання матеріалу експертної оцінки та аналізу зразків вовни всіх груп свідчить, що кількість жиропоту протягом досліджень була високою. Як за кольором, так і за середнім балом кількості жиропоту суттєвої різниці між групами не відмічено. Матки з низьким виходом митої вовни мали кремовий і жовтий колір жиропоту, а ровесниці з середнім і високим виходом - переважно світло-кремовий та білий. Аналіз щорічної оцінки немитої вовни свідчить, що основна кількість жиропоту в маток, одержаних незалежно від відбору, була оцінена 4 і 5 балами. Однак, поряд із високою оцінкою стада в цілому, виявлені особини, які мали оцінку 3 бали і нижчу. Найвищий бал за оцінку жиропоту отримали матки з високим виходом митої вовни. Так, упродовж 2005-2006 років середній бал, отриманий за якість жиропоту в цій групі, становив 4,36 і 4,45 і був вищий за овець із середнім виходом митої вовни на 0,18 і на 0,21 бала, у маток із низьким виходом – на однакову величину, по 0,45 бала.

Для визначення можливих змін у стаді при застосуванні спрямованої селекції за ознакою виходу митої вовни були розраховані показники фенотипічної кореляції між основними параметрами вовнової продуктивності. У результаті математичного розрахунку кореляційних зв'язків між показниками (табл. 2) встановлено, що величина настригу митої вовни у 2005 році перебуває у високій позитивній залежності з настригом немитої вовни. Хоча коефіцієнти кореляції в межах груп варіювали в широких діапазонах, середні величини в маток із низьким виходом митої вовни були дещо вищими, ніж у ровесниць інших груп.

2. Коефіцієнти кореляції між основними показниками якості вовни

Показник	У серед- ньому по стаду	Групи за виходом митої вовни, %		
		низький	середній	високий
2005 рік стриження				
Настриг немитої вовни- вихід митої вовни, %	+0,219	-0,141	-0,161	+0,062
Настриг немитої вовни – настриг митої вовни, кг	+ 0,777	+0,985	+0,899	+0,903
2006 рік стриження				
Настриг немитої вовни- вихід митої вовни, %	-0,139	+0,162	-0,118	-0,461
Настриг немитої вовни – настриг митої вовни, кг	+0,666	+0,823	+0,538	+0,555
Вихід митої вовни 2005 – Вихід митої вовни 2006, %	+0,143	-0,180	-0,203	+0,177

У 2006 році в маток із середнім виходом вовни виявили істотну позитивну залежність настригу митої вовни від настригу немитої вовни ($r = +0,538$), вони знаходилися практично на одному рівні з ровесницями з високим виходом ($r = +0,555$). Що стосується маток із низьким виходом митої вовни, то виявлена в них залежність мала таку ж спрямованість, але сила зв'язку між цими показниками виявилася істотно більшою ($r = +0,8,23$).

Відносно зниження рівня кореляції між настригом немитої вовни та її виходом спостерігається у вівцематок, які були відібрані за показником виходу митої вовни. Тобто у подальшій селекції для збільшення виходу митої вовни

недостатньо враховувати лише настриг вовни, а є потреба проведення об'єктивної кількісної оцінки виходу митої вовни індивідуально по кожній тварині.

Кореляційний зв'язок за величиною виходу митої вовни і за два суміжні роки досліджень (вікова повторюваність) кращим виявився в маток із високим виходом ($r = +0,177$) порівняно з ровесницями з середнім і низьким виходом, а також із середніми результатами визначення цього показника по стаду.

Висновки:

1. Вівці з високим виходом митої вовни характеризуються більшою вовною продуктивністю та кращими показниками, які визначають якість вовни.

2. Підвищення відсотка виходу митої вовни в маток відбувається, в першу чергу, за рахунок збільшення настригу митої вовни та її довжини, поліпшення звивистості, оцінки якості жиропоту.

3. Вівці з високим виходом митої вовни мають дещо меншу кореляційну залежність між настригом немитої і митої вовни та виходом чистого волокна й характеризуються більшою віковою повторюваністю цієї ознаки. Це вказує на необхідність проведення індивідуальної оцінки кожної тварини за показником виходу митої вовни і ведення селекції безпосередньо за цією ознакою.

Бібліографічний список

1. Новикова Н.А. Сравнительные особенности шерсти австралийских мериносовых баранов с грозненскими и ставропольскими /Н.А. Новикова, З.П. Зорина // Тр. ВНИИОК.- Ставрополь, 1974.- Вып. 35, Ч.1. - С. 112 - 116.

2. Помітун І.А. Вихід митої вовни, як узагальнюючий показник оцінки вовнової продуктивності і якості вовни тонкорунних овець /І.А. Помітун // Науково-технічний бюлетень ІТ УААН, №89. – Х., 2005. – С. 116 – 122.

3. Сопряженность признаков у овец /[И.Т. Кубашев, Г.А. Куц и др.].– Ижевск: Удм. ГУ, 2000. – С. 132.

4. McGuirk B. The effects of selection for increased fleece weight / Proceedings of the Australian, Society of Animal Prod. – 1980. - Vol.13. – P. 171 – 174.

НАСТРИГ И ФИЗИКО-ТЕХНИЧЕСКИЕ ПОКАЗАТЕЛИ ШЕРСТИ У ОВЕЦ ХАРЬКОВСКОГО ВНУТРИПОРОДНОГО ТИПА ПОРОДЫ ПРЕКОС С РАЗНЫМ ВЫХОДОМ МЫТОГО ВОЛОКНА

Бойко Н.В., Институт животноводства УААН

В статье изложены экспериментальные результаты исследований шерстной продуктивности и основных физико-технических показателей шерсти маток харьковского внутрипородного типа овец породы прекос. Установлено, что целенаправленная селекционно-племенная работа по показателю выхода мытой шерсти может способствовать его улучшению, так как он имеет значительные приделы variability и связан с основными показателями качества шерсти. Для этого необходимо использовать величины корреляционных связей между этими признаками. Маткам с высоким выходом мытой шерсти присуща меньшая величина корреляционной зависимости между настригом немойтой и мытой шерсти и выходом мытого волокна, которая характеризуется большей возрастной повторяемостью.

Ключевые слова: овца, шерсть, выход мытой шерсти, физико-технические показатели, настриг, матки, коэффициент корреляции.

VARIOUS WASHED WOOL OUTPUT AND HIGH-WOOL-PRODUCTION CHARACTERISTICS OF PRECOS EWES BELONGING TO KHARKOV NATIVE BREED TYPE

Boyko N.; Institute of animal science, UAAS

This article highlights the experimental research results on wool output and high-wool-production characteristics of Precos ewes belonging to Kharkov native breed type. Breeding program was elaborated and performance selection results in washed wool output increase. Washed wool quality improvement was observed due to changeable variety. Productivity-class quality relationship was defined. Greasy-washed wool length correlation was determined. Correlation parameter was abated in the ewes with the top washed wool output. Productivity-age relationship was defined.

Key words: sheep, wool, washed wool output, high-wool-production characteristics, shear, ewes, correlation parameter.

УДК 636.2.082.034

**ПРОДУКТИВНІ ЯКОСТІ КОРІВ АЙРШИРСЬКОГО СТАДА
ЗАЛЕЖНО ВІД ЇХ ЛІНІЙНОЇ НАЛЕЖНОСТІ**

Рецензенти: канд. с.-г. наук Россоха В.І.; канд. с.-г. наук Адмін О.Є.

В.А. Борисовський

Інститут тваринництва УААН

Розглядаються показники молочної продуктивності корів різних ліній айрширського стада. Показано, що внаслідок недостатньо високої їх відселекціонованості та великого генотипного різноманіття бугаїв, які використовувалися, корови з різною лінійною належністю помітно різняться між собою за продуктивними якостями. Найвищою молочною продуктивністю характеризуються лінії стада з високою часткою крові голштинської породи – Імпрувера (5488 ± 210 кг) та Президента (5421 ± 201 кг).

Ключові слова: айрширська порода, стадо, лінія, молочна продуктивність, лактація.

Успіх великомасштабної селекції, заснований на використанні оцінених за якістю нащадків бугаїв-поліпшувачів, спричинив у багатьох іноземних спеціалістів негативне ставлення до традиційних методів індивідуальної селекції, до оцінки тварин за походженням та розведення за лініями. Слово „лінія” на якийсь час випало зовсім із західних публікацій по селекції худоби [1].

Окремі дослідники [2-3] висловлюють сумнів щодо необхідності лінійного розведення, яке, на їхню думку, створює суттєві труднощі для широкого використання поліпшувачів, що рішуче відхилено більшістю вчених.

Трапляються висловлювання, що цей метод гальмує інтенсивність тваринництва. В.Г.Корольков у категоричній формі заперечує саму можливість існування заводських ліній [2]. Заперечує, по суті, лінійне розведення, хоча і не так категорично, і І.А.Бруновскис [4].

У той же час цілий ряд провідних вчених стверджують, що лінії зберігають своє науково-практичне значення і в умовах великомасштабної селекції. Саме розподіл популяцій на спеціалізовані лінії сприяє прискоренню селекційного прогресу та має важливе економічне значення.

Матеріали і методи досліджень. Об'єктом досліджень було стадо айрширської породи державного підприємства дослідного господарства ім.